U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v rozšířeném senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Miluše Doškové, JUDr. Jakuba Camrdy, Mgr. Davida Hipšra, JUDr. Karla Šimky, JUDr. Marie Turkové a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **S. M.,** zastoupeného JUDr. Petrem Jaškem, advokátem se sídlem Hlavní třída 7, Šumperk, proti žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje,** se sídlem Jeremenkova 40a, Olomouc, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 5. 2005, č. j. KUOK/9881/05/OSV-DS/7025/SD-80, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 5. 2009, č. j. 38 Cad 15/2005 - 162,

takto:

I. V řízení se pokračuje.

II. Věc se vrací k projednání a rozhodnutí čtvrtému senátu.

O d ů v o d n ě n í :

1. Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě žalobce jako stěžovatel napadl shora označené usnesení krajského soudu, jímž mu byl pro soudní řízení o dávkách sociální péče opakovaně ustanoven opatrovníkem advokát. Krajský soud vyšel z názoru Nejvyššího správního soudu o vhodnosti ustanovení opatrovníka žalobci, který nemá plnou procesní způsobilost vyžadovanou § 33 odst. 3 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále též s. ř. s.). Žalobce byl totiž rozsudkem Okresního soudu v Olomouci ze dne 16. 9. 1987, č. j. Nc 1565/86 -42 omezen ve způsobilosti k právním úkonům tak, že je „schopen samostatně činit veškeré právní úkony, kromě právních úkonů v oblasti pracovně-právní, kde není schopen samostatně uzavírat pracovní smlouvy a vykonávat zaměstnání, ve kterém by odmítnutí příkazu z chorobných příčin mohlo vést k ohrožení vlastního nebo cizího zdraví, nebo ke značným hmotným škodám“.

2. V kasační stížnosti označil stěžovatel ustanovení opatrovníka za hrubou urážku své osoby. Usnesení bylo vydáno nezpůsobilou osobou bez právnického vzdělání a je v rozporu s Ústavou, a proto by věc měla být předložena Ústavnímu soudu.

3. Čtvrtý senát rozhodující o této kasační stížnosti postoupil věc podle § 17 odst. 1 s. ř. s. rozšířenému senátu, neboť dospěl k odlišnému závěru, než který byl zastáván v dosavadní rozhodovací praxi tohoto soudu. Ten byl výslovně vyjádřen v rozsudku ze dne 12. 3. 2003, č. j. 6 Ads 97/2007 - 133 tak, že „je-li účastník řízení omezen ve způsobilosti k právním úkonům ve věcech pracovněprávních, nemusí být v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. s. ř. s.) zastoupen opatrovníkem." Prakticky bylo podle tohoto názoru postupováno i v řadě dalších věcí téhož žalobce vedených u tohoto soudu.

4. Čtvrtý senát se s tímto názorem neztotožnil, neboť § 33 odst. 3 věta první s. ř. s. jednoznačně stanoví, že procesní způsobilostí v řízení ve správním soudnictví je nadán jen ten účastník řízení, který není ve způsobilosti k právním úkonům nijak omezen.

5. Rozšířený senát shledal naplnění podmínek § 17 odst. 1 s. ř. s. O věci samé uvážil tak, že § 33 odst. 3 věta první s. ř. s. sice stanoví, že „účastník řízení je způsobilý samostatně činit v řízení úkony (dále jen „procesní způsobilost") jen jestliže má způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu", ovšem toto ustanovení je příliš restriktivní ve vztahu k základním právům garantovaným v čl. 5 a čl. 10 a odporuje čl. 36 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod.

6. Rozšířený senát usnesením ze dne 21. 9. 2010, č. j. 4 Ads 93/2009 – 257, řízení podle § 48 odst. 1 písm. a) s. ř. s. přerušil a předložil věc Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení ustanovení § 33 odst. 3 věty první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, a to pro rozpor tohoto ustanovení se závazky vyplývajícími z čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, z čl. 12 a čl. 13 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením a s ustanoveními čl. 5, čl. 10 odst. 1, 2 a čl. 36 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod. Vycházel přitom z názoru, že tento rozpor není odstranitelný ústavně konformním výkladem a že zrušení citovaného ustanovení nezpůsobí žádné potíže, neboť při jeho odstranění bude možné postupovat podle občanského soudního řádu (§ 64 s. ř. s.), jehož úprava z uvedených hledisek obstojí.

7. Ústavní soud nálezem ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 43/10, dostupným na http://nalus.usoud.cz, návrhu rozšířeného senátu vyhověl a ustanovení § 33 odst. 3 věty první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, zrušil ke dni vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.

8. Ústavní soud v nálezu vyslovil zejména: „*Ve světle účelu a dopadů napadeného ustanovení je zřejmé, že toto ustanovení nesleduje legitimní účel, resp. nejde o prosazení cíle, který je nezbytný pro svobodnou demokratickou společnost, neboť není zaručena spravedlivá rovnováha mezi zajištěním zájmů společnosti na straně jedné a respektem vůči zaručeným právům a svobodám jednotlivce na straně druhé. Osoba definovaná právní subjektivitou má právo na svobodné jednání a proto brání-li veřejná moc aplikací napadeného ustanovení v uplatnění její procesní způsobilosti, nelze takový postup shledat souladným s cílem, který je ve svobodné a demokratické společnosti nezbytný. (...) S přihlédnutím k aktuálnímu vnímání otázky procesní způsobilosti Ústavním soudem a Evropským soudem pro lidská práva, z komparace aktuální právní úpravy procesní způsobilosti v jednotlivých předpisech podústavního práva i z navrhovatelem provedeného rozboru celé věci jednoznačně plyne, že napadené*

ustanovení je v rozporu s principem proporcionality i s maximou, podle níž zásahy do práv musí odrážet specifika každého jednotlivého případu. Za situace, kdy ústavně konformní interpretace napadeného ustanovení není možná, Ústavní soud konstatuje, že tak přetrvává protiprávní stav spočívající v tom, že osobám, u kterých byla omezena způsobilost k právním úkonům, je bráněno v jejich procesní způsobilosti v soudním řízení správním dle zákona č. 150/2002 Sb., i když jejich omezení na právech se nijak nedotýká daného soudního řízení. Takový závěr vyplývá nepochybně i z role správního soudnictví, které má jako jedno z nejdůležitějších poslání ochranu práv jednotlivce při jeho kontaktu se správními orgány. Z výše předestřených úvah s ohledem na dopady napadeného ustanovení do veřejných subjektivních práv jednotlivce je zjevné, že se nelze než ztotožnit s názorem navrhovatele uvedeným v jeho návrhu, totiž že aplikací napadeného ustanovení by došlo k porušení základních práv garantovaných ústavním pořádkem České republiky, konkrétně uvedených v čl. 5, čl. 10 odst. 1, 2 a v čl. 36 odst. 1, 2 Listiny, v čl. 6 odst. 1 Úmluvy a v čl. 12 a 13 Úmluvy OSN.“

9. Vydáním nálezu Ústavního soudu, jímž bylo rozhodnuto o návrhu rozšířeného senátu, odpadla překážka, pro níž bylo řízení přerušeno; proto rozšířený senát v řízení podle § 48 odst. 4 s. ř. s. pokračuje. Nálezem Ústavního soudu ovšem bylo zrušeno ustanovení § 33 odst. 3 věta první s. ř. s., jehož výklad byl mezi senáty Nejvyššího správního soudu sporný; odpadl tedy i důvod k řešení tohoto sporu rozšířeným senátem. Při rozhodování o ustanovení opatrovníka bude namístě posuzovat procesní způsobilost podle § 20 odst. 1 občanského soudního řádu, za použití § 64 soudního řádu správního.

10. Rozšířený senát proto vrátil věc čtvrtému senátu k dalšímu projednání a rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 10. května 2011

JUDr. Josef Baxa
předseda rozšířeného senátu